

AİLE İÇİ ŞİDDET

Şiddet nedir?

- Güç ve baskı uygulayarak insanın bedensel ve ruhsal açıdan zarar görmesine neden olan bireysel ya da toplu hareketler şiddettir.

Aile içi Şiddet nedir?

- Aile içi Şiddet aile üyelerinden biri tarafından aynı ailedeki bir diğer üyenin yaşamını, fiziksel veya psikolojik bütünlüğü, bağımsızlığını tehlikeye sokan, kişiliğine veya kişilik gelişimine ciddi boyutlarda zarar veren eylem ya da ihmaldir.

Aile içerisinde şiddet davranışı genelde 5 alt grupta değerlendirilir.

- **1. Fiziksel şiddet:** Dövme, tokatlama, tekmeleme, yakma gibi eylemlerin yer aldığı şiddet türüdür.
- **2. Cinsel şiddet:** Seksüel motivasyona bağlı şiddet türüdür.
- **3. Duygusal şiddet:** Sevgi göstermeme, aşağılama, devamlı eleştirme, kıskançlık, reddetme gibi eylemlerin yer aldığı şiddet türüdür.
- **4. Ekonomik şiddet:** Ekonomik istismar özellikle yaşlıların, kadın ve çocukların maruz kaldığı istismar türüdür. Kişinin parasını yönetmek, şahsa ait paraya el koymak veya kazanç sağlamasına izin vermemektir.
- **5. İhmal:** Daha çok çocuklar ve yaşlıların maruz kaldığı istismar türüdür. Kişinin sosyal ve maddi ihtiyaçlarını gidermeme, bunları sağlamada ihmal göstermektir.

AİLE İÇİ ŞİDDETE KURAMSAL BAKIŞ

Psikopatoloji Kuramı

Şiddet uygulayan kişilerin;

- %60-72 sinde alkol ve madde kötüye kullanımı,
- %85 inde anti sosyal kişilik özellikleri,
- öfke denetiminde sorunlar,
- dürtü denetim bozuklukları gözlenmektedir.

- Ailesinde tekrarlı bir şekilde şiddet gören kişilerde depresyona daha fazla rastlanmaktadır.
- Şiddet davranışı sonucunda öfkenin bir şekilde bastırılması ile ortaya çıkan depresyon, bu kişilerde şiddet girişimine neden olmaktadır.

Sosyal Öğrenme Kuramı

- ➔ Şiddet sorununun can alıcı noktalarından bir diğeri, kuşaktan kuşağa aktarılma özelliğidir. Aile içinde şiddete maruz kalan çocukların çoğu, büyüdüklerinde şiddet uygulayan eşlere ya da anne- babalara dönüşmektedirler.

Kaynak Kuramı

Aile içinde şiddet kullanımını zaman zaman güç faktörü ile de ilişkilendirilmektedir. Ev ortamında erkek, ekonomik ve sosyal açıdan kendisini güçlü hissediyorsa şiddet uygulamamaktadır. Tam tersine, eşler arasındaki statü farkı kadının lehine ise erkek evde şiddet uygulayıcısı olabilmektedir.

Çevresel faktörlerden ekonomik stres, iş stresi, işsizlik aile içinde erkek eşin kendini güçsüz hissetmesine yol açmakta ve şiddet davranışı göstermesine neden olabilmektedir.

Değişim Kuramı

Aile içi şiddet kullanımında *fayda-maliyet ilişkisi* olduğu savunulmaktadır.

Şiddet kullanımının maliyeti faydadan daha ağır basıyorsa şiddet oluşmamaktadır. Şiddetin yararı bir insan üzerinde güç kullanabilme, maliyeti ise şiddet kullanma sonunda oluşabilecek toplum dışına itilme, polis müdahalesi ve cezalandırmasıdır.

Kişi bu sonuçlara katlanmayı göze alıyorsa kurbanı uyguladığı şiddeti devam ettirmekte, eğer bunun toplumsal sonuçlarına katlanamıyorsa bu davranıştan vazgeçmektedir.

Sosyal İzolasyon Kuramı

Çocuğa ve eőe yönelik şiddet uygulanan ailelerde daha fazla sosyal izolasyona rastlanmıőtır. şiddet uygulayan kişi tarafından kurbanın izolasyonu sağlanmakta, sosyal aktivitelere katılmasına izin verilmemektedir.

Kültür Kuramı

Günümüzde şiddetin evrenselliği ve yaygınlığı , korkutucu boyutlara ulaşmıştır. Aile içinde başlayan şiddet, topluma yayılıp meşrulaşırken; bir çok toplumda kadına ve çocuğa yönelik ilkel, çağdışı uygulamalar, geleneksel kültürün öğeleri olarak devam etmektedir. Başlık parası, kadın sünneti, kadınların kapanmaya zorlanması, bekaret kontrolü gibi.

KADINA YÖNELİK ŞİDDET

KadInlara yönelik istismarı 4 grupta toplamak mümkündür.

- Fiziksel Şiddet/istismar
- Cinsel Şiddet/istismar
- Duygusal istismar
- Ekonomik istismar.

Fiziksel istismar

Kadının eşi ya da partneri tarafından fiziksel saldırıya maruz kalması şeklinde gerçekleşir. Bazı olgularda psikolojik istismar, cinsel şiddet ya da evlilik içi ırza geçme ve öldürme tehditleri ile birlikte görülebilmektedir.

Eşi veya birlikte olduğu kişi(ler)den fiziksel şiddet yaşamış kadınların yüzdesi /öğrenim düzeyi

	yaşamın herhangi bir döneminde	son 12 ay
➤ Eğitimi yok/ilköğretimi bitirmemiş	52.2	12.6
➤ İlköğretim birinci kademe	39.9	9.1
➤ İlköğretim ikinci kademe	34.9	12.3
➤ Lise ve üzeri	25.0	7.9

Eşi veya birlikte olduğu kişi(ler)den fiziksel şiddet yaşamış kadınların yüzdesi / yaş

15-24	31.9	17.3
25-34	36.6	12.5
35-44	39.7	8.7
45-59	45.4	4.8

Eşini fiziksel istismar eden erkeklerin özellikleri

- İşsizlik
- Madde ve/veya alkol kullanımı,
- Farklı dinlerden olma,
- Babasını annesini döverken görme,
- Daha önce evde aile içi şiddeti yaşamış olma,
- Eğitim ve gelir düzeyinin düşüklüğü,
- Çocuklarına da şiddet uygulama olarak sayılabilir.

Cinsel istismar

- Bu tip olaylar genellikle kadının rızası olmadan cinsel ilişkiye zorlanması şeklinde gerçekleşir. Fiziksel istismarla birlikte görülmektedir.

Duygusal istismar

- ➔ Fiziksel veya cinsel istismarla birlikte duygusal istismar da yaşanmaktadır. Tek başına da görülebilmektedir. Çoğunlukla aşağılama, bağırma, yetersiz olduğunu söyleme, hiçbir şey beceremediğini, çocuklarına bakamadığını söyleme, patolojik düzeyde kıskançlık, korkutma, gizliliği bozma, paranoya düzeyinde inanmama, ne yaptığını araştırma şeklinde kendini gösterir.

ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDET

Çocuk İstismarı ve İhmali

- Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'ne göre "Çocuğun sağlığını, fiziksel ve psikososyal gelişimini olumsuz etkileyen, bir yetişkin, toplum ya da devlet tarafından bilerek ya da bilmeyerek yapılan tüm davranışlar" çocuk istismarı olarak değerlendirilir.

-
-
- Ana baba ya da bakıcı gibi bir erişkin tarafından çocuğa yöneltilen, toplumsal kurallar ve profesyonel kişilerce uygunsuz ya da hasar verici olarak nitelendirilen, çocuğun gelişimini engelleyen ya da kısıtlayan eylem ve eylemsizliklerin tümüdür. bu eylem ya da eylemsizliklerin sonucu olarak çocuğun fiziksel, ruhsal, cinsel ya da sosyal açıdan zarar görmesi, sağlık ve güvenliğinin tehlikeye girmesi söz konusudur.

Fiziksel İstismar -İhmal

- **Fiziksel istismar**, 18 yaşından küçük çocuk ya da gencin ana babası ya da bakımından sorumlu başka kişi tarafından sağlığına zarar verecek biçimde fiziksel hasara uğraması, yaralanması ya da yaralanma riski taşınmasıdır. Bu hasar; elle ya da bir nesneyle vurularak, itilerek, sarsılarak, yakılarak ya da ısırılarak oluşabilmektedir
- **Fiziksel ihmal**, 18 yaşından küçük çocuk ya da gencin yetersiz besleme, giydirme, hijyen ya da bakım verme sonucunda zarara uğramasıdır.

Duygusal İstismar

- UNICEF, duygusal istismarı ve ihmali; çocuğun nitelik, kapasite ve arzularının sürekli kötülenmesi, çocuğun sürekli olarak insanüstü güçlerle, sosyal açıdan ağır zararlar verme ya da terk etme ile tehdit edilmesi, çocuktan yaşına ve gücüne uygun olmayan taleplerde bulunulması ve çocuğun, topluma aykırı düşen çocuk bakım yöntemleri ile yetiştirilmesi olarak tanımlanmaktadır.

Duygusal istismarın çocuğa etkileri

- Dışavurum ve içe atım sorunları,
- Sosyal ilişkilerde bozukluk,
- Kendine güvende azalma,
- İntihar davranışı,
- Çocukluk çađı mastürbasyonu
- Ve birçok başka psikiyatrik bozukluk görülebilmektedir.
- Bu tür istismar ve ihmâl kişilik bozuklukları için de bir risk etmenidir.

Cinsel istismar

- Çocuğun bir yetişkin tarafından; cinsel uyarı ve doyum için kullanılması, fuhuşa zorlanması, pornografi gibi suçlarda cinsel obje olarak kullanılması cinsel istismardır.
- Genital bölgeye dokunma, teşhircilik, pornografi, ırza geçmeye kadar çok geniş yelpazedeki tüm davranışları kapsamaktadır. Cinsel istismarın mutlaka şiddet içermesi gerekmez, çocuğun rızasının olup olmadığına bakılmaz!!!!!!

► Yaşlara göre dağılım:

0-3 yaş: %10

4-7 yaş: %30

8-11 yaş: %25

12 yaş ve üstü: %35

► Cinsiyete göre dağılım:

Erkek/Kız: 1/3

► İstismarcının özellikleri:

%96'sı erkek

%80'i çocuğu tanıyan biri

Çocukta gelişebilecek ruhsal bozukluklar

- Davranım bozukluğu
- Kaygı bozuklukları
- Depresyon, düşük benlik saygısı, intihar davranışları
- Travma sonrası stres bozukluğu
- Yeme bozukluğu
- Dışa atım bozuklukları (Enürezis, enkoprezis)
- Dikkat dağınıklığı, akademik sorunlar
- Alkol madde kötüye kullanımı

Cinsel İstismara Uğrayan Çocukta;

- **İhanet duygusu:** İstismarcı çocuğun ona duyduğu güvenin sarsılmasına ve çocukta ihanete uğrama duygularının yerleşmesine neden olur.
- **Acizlik:** Çocuk istek ve iradesi dışında cinsel amaçlı kullanıldığında ve bunu engelleyemediğinde kendini çaresiz ve aciz hissedebilir.
- **Damgalanma:** Cinsel istismar olayına eşlik eden kötülük, utanç, suçluluk gibi kavramlar zamanla çocuğun benlik algısına karışır ve kendini böyle algılamaya başlar.

Erişkinlik döneminde görülen ruhsal patolojiler

- İlaç bağımlılığı, alkol bağımlılığı
- Major depresyon
- Panik bozukluğu
- İntihar
- Kişilik bozukluğu
- Sosyal anksiyete

- İstismar edilen çocukların yaklaşık 1/3'ü istismarcı ebeveynler oluyorlar
- Cinsiyet farkı olabilir: istismara uğramış erkeklerde istismarcı baba olma, kızlarda ise çocuklarını koruyamayan anne olma riski fazla
- Cinsel istismar öyküsü olan çocuklar daha fazla cinsel saldırıda bulunuyorlar
- Fuhuş yapan gençlerin %95'i
- Cezaevlerindeki kadınların %35'i küçüklüklerinde cinsel istismara uğramış çocuklar

Cinsel istismar karşısında çocukların sessiz kalmasının nedenleri

- Kendilerinin inanılmayacaklarını düşünürler
- Başlarının belaya gireceğinden korkarlar
- İstismarcının tehdidinden korkarlar.
- İstismarcıyı korumak isteyebilirler, istismarcıyı sevebilir ama yaptıklarını sevmezler (mağdurun ve ailesinin kötü algılanması olasılığı).
- Nasıl anlatılacağını bilmeyebilirler.
- Cinsel davranışların yanlış olduğunu bilmeyebilirler
- Arkadaşları tarafından dışlanacağından korkabilirler. Homoseksüel olarak adlandırılacaklarından korkabilirler.
- Büyükleriyle (otorite ifade edenlerle) cinsel konuları konuşmaktan utanabilirler,
- Gammaz olarak adlandırılmak istemezler.
- İyi çocukların cinsellikle ilgili sözcükleri kullanmamaları gerektiği söylenmiş olabilir.

İhmal

Çocuğun beslenme, sağlık, barınma, giyim, korunma ve gözetim gibi yaşamsal gereksinimlerinin çocuğa bakmakla yükümlü kişi veya kişiler tarafından karşılanmaması anlamına gelir.

Fiziksel, duygusal, eğitimsel ve tıbbi ihmal olarak karşımıza çıkabilir.

Büyüme-gelişme geriliği olan çocuklarda ve kazalara bağlı lezyonlarda sıklıkla fiziksel ihmal söz konusudur.

Fiziksel istismardan daha sık görülmesine karşın, ölüm veya ağır yaralanma ile sonuçlanmadıkça göz ardı edilme olasılığı fazladır, çünkü fiziksel ve cinsel istismara göre tanısı çok daha soyuttur.

Fiziksel istismara göre daha az dramatik olmakla birlikte çocukta yarattığı hasar benzerdir. İstismar ve ihmali birbirinden ayıran en önemli nokta, istismarın aktif, ihmalin ise pasif bir durum olmasıdır.

Neler çocuk ihmavidir?

- Çocuğun duygusal gereksinimlerini karşılamamak (yetersiz ilgi ve şefkat),
- Bakımını yapmamak (kirli, aç kalması),
- Çalıştırmak,
- Okula gönderilmemesi, okula devamlılığının sağlanmaması
- Çocuğun korunmaması
- Yalnız bırakılması
- Tıbbi ihtiyaçlarını karşılamamak,
- Aile içi kötü muamele (sözel ve fiziksel şiddet)
- Çocuğa cinsel olarak taciz ve tecavüzde bulunmak,
- Çocuk pornografisi
- Alkol ve/veya uyuşturucu kullanmasına izin vermek
- Çocuğun suç işleme, aşırı saldırganlık gibi uyumsuz davranışlarına destek olmak veya izin vermek

Çocuk ihmali nedenleri

- Sosyo-ekonomik koşulların yetersizliği
- Sosyal destek yetersizliği
- Özdeşim kurulan kişilerin yetersizliği
- Ebeveynin çocuk gelişimi konusunda yetersiz bilgisi,
- Ailede stres düzeyinin yüksekliği
- Aile içi şiddet
- İhmal eden ebeveyn veya bakıcının geçmişte kötü muamele görmüş olması
- Ebeveyn veya bakıcının madde bağımlılığı

İhmale maruz kalan çocuktaki değişiklikler

- Okuldan kaçma
- Yalan söyleme, çalma
- Öz bakımında değişiklikler (kirli giyinme, yıkanmama)
- Zayıflık (aç bırakılma)
- Kendine zarar verme ve intihar eğilimi
- Alkol veya madde kullanma
- Yalnızlık ve korunmasızlık hissi
- Depresyon
- Öfke
- Şiddet eğilimi
- Kendine güven sorunu
- Öğrenme güçlüğü
- Davranış problemleri
- Akranlarla ve çevre ile iletişimde başarısızlık
- Ciddi sağlık problemleri
- İlgi görebilmek için sağlık problemi yaratma eğilimi

Kaynaklar

- Baran, G. 2017. Aile Yaşam Dinamiği. Pelikan Yayınevi, Ankara.
- Tepeli, K. ve Durualp, E. 2018. Aile Yaşam Döngüsü. Hedef Yayıncılık, Ankara.
- Özgüven, İ.E. 2001. Ailede İletişim ve Yaşam. PDREM Yayınları, Ankara